

УСТАВЕН СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

О С В Р Т

**за работата на Уставниот суд на Република Македонија
од 1 јануари 2009 до 31 декември 2009 година**

Скопје, февруари 2010 година

О С В Р Т

за работата на Уставниот суд на Република Македонија од 1 јануари 2009 до 31 декември 2009 година

I. ВОВЕДНИ НАПОМЕНИ

Уставниот суд на Република Македонија и во периодот од 1 јануари 2009 заклучно со 31 декември 2009 година, својата функција ја извршуваше во рамките на надлежностите утврдени во членот 110 од Уставот според кој Судот е надлежен да:

- одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите;

- ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност;

- решава за судирот на надлежностите меѓу носителите на законодавната, извршната и судската власт;

- решава за судирот на надлежностите меѓу органите на Републиката и единиците на локалната самоуправа;

- одлучува за одговорноста на претседателот на Републиката;

- одлучува за уставноста на програмите и статутите на политичките партии и на здруженијата на граѓаните и

- одлучува за други прашања утврдени со Уставот.

При извршување на работите од својата надлежност Судот, покрај квалитетот, ја обезбеди и потребната ефикасност и ажурност во своето работење.

Судот во 2009 година одржа 42 седници, една јавна седница по повод барање за заштита на слободи и права, 3 подготвителни седници, а одржа и неколку консултативни разговори.

II. ПОДАТОЦИ ЗА ВКУПНИОТ БРОЈ НА ПРЕДМЕТИ И ЗА ПОСТАПКАТА И ВИДОВИТЕ НА АКТИ НА СУДОТ СО КОИ СЕ РЕШЕНИ ПРЕДМЕТИТЕ

Во периодот од 1 јануари 2009 година заклучно со 31 декември 2009, Судот постапуваше, односно во работа имаше вкупно **423** предмети. Од тие, **290 предмети се примени** во текот на 2009 година, а 133 се пренесени како незавршени од претходната 2008 година. Од вкупниот број на предмети во работа во текот на годината беа **завршени 282 предмети**, а останаа **незавршени 141 предмети** од кои 5 предмети од 2008 година, а 136 предмети од 2009 година.

И оваа година како и изминатите години најголем број од иницијативите беа поднесени од **граѓани - 243 иницијативи**, 3 од политички партии, 17 од претпријатија и други организации и заедници, 12 од органите на единиците на локалната самоуправа, 7 од здруженија на граѓани, - 3 од Владата на Република Македонија, 5 од други органи и организации.

Во структурата на предметите, според видот на актот чија уставност, односно уставност и законитост беше оспорувана и во текот на 2009 година доминираа **законите: 191 предмети се однесуваа за оценување на уставноста на закони**; 2 предмети за колективни договори; 22 предмети се однесуваа на акти на Владата и министерствата; **35 предмети за акти на органите на локалната самоуправа**; 6 предмети за акти на претпријатија; 5 предмети за акти на јавни служби; 15 предмети се однесуваа на заштита на слободи и права на граѓани, во 2 предмети беа оспорени статuti и 12 предмети се однесуваа на акти на други органи.

Во однос на прашањата што се уредуваа со оспорените акти состојбата е следна:

Од предметите примени во текот на 2009 година, во кои се бараше оценка на уставноста и законитоста, 5 беа од

областа на одбраната, безбедноста и внатрешните работи, 18 од областа на финансиите, даноците и други јавни давачки и надоместоци; 14 предмети беа од областа на стопанството; 4 се однесуваа на јавни претпријатија, јавни установи, институции што вршат јавни овластувања; **30 беа од областа на организацијата и работата на органите на државната власт** (од кои 2 предмети се однесуваа на Собранието на РМ, 7 на Владата на Република Македонија и државна управа, 1 предмет се однесуваше на Народниот правобранител, 1 предмет се однесуваше на Претседателот на Републиката, а најмногу предмети во оваа област се однесуваа на **правосудниот систем – 19 предмети**). Понатаму, 4 предмети беа од областа на изборите, референдум, политичките партии, здруженија на граѓани и фондации, јавни собири; 3 предмети се однесуваа на верските права и слободи; 11 беа од областа на имотно-правните односи; **26 од областа на урбанизмот и градежништвото**; 14 од областа на сообраќајот и врските; 3 од животната средина; 16 предмети од областа на работните односи; 17 од областа на пензиското и инвалидското осигурување; **20 предмети се однесуваа на социјалната и здравствената заштита**; 11 беа од областа на образованието, науката и културата; 1 од областа на јавното информирање; **21 од локалната самоуправа**; 3 предмети беа од областа на комуналните дејности, 3 предмети кои се однесуваа на односи во бракот и семејството и 48 беа некатегоризирани, односно се однесуваа на други области.

Од вкупно 423те предмети кои беа во работа, Судот во текот на 2009 година постапката ја **заврши по 282 предмети**. По 141 предмети таа не е завршена, така што овие предмети се пренесени за работа во наредната 2010 година. Од незавршените 141 предмети, 5 предмети се од 2008, а 136 предмети од 2009 година. Во бројката на незавршени предмети спаѓаат и оние по кои постапката е поведена но конечно не е завршена.

Според начинот на кој е завршена постапката по предметите во текот на 2009 година состојбата е следна. Од вкупно 282 решени предмети, Судот:

- со одлука за **укинување** на закони и други прописи односно на одделни нивни одредби заврши **51 предмет**;
- со одлука за **поништување** заврши **7 предмети**;
- со одлука за **утврдување** заврши **1 предмет – (судир на надлежност)**;

- со решение за **неповедување на постапката** за оценување на уставноста на законите односно на уставноста и законитоста на другите прописи заврши **133 предмети**;
- со решение за **отфрлање** на иницијативите односно барањата заврши **80 предмети**;
- со **запирање** на постапка **5 предмети** и
- по **административен пат** Судот заврши **4 предмети**.

Од изнесените податоци произлегува дека Судот во **192 предмети одлучил мериторно**. Од овие предмети во кои Судот одлучил мериторно, **58** биле интервентни одлуки со кои Судот укинувал или поништувал одредби од закони или подзаконски акти. Во однос на вкупниот број на решени предмети **282**, тоа значи дека околу **20,5 %** или приближно **1/5** од вкупно решените предмети биле интервентни одлуки на Уставниот суд.

Судот во 80 случаи одлучил со решение за отфрлање на иницијативата односно барањето. Значителниот број на предмети завршени со решение за отфрлање на иницијативите односно барањата се должи пред се на фактот што и во текот на 2009 година на Судот му беа доставувани иницијативи за оценување на уставноста и законитоста и на акти за кои согласно член 110 од Уставот на Република Македонија Судот не е надлежен да одлучува. Во овој број се и **15 барања за заштита на слободите и правата** поднесени до Судот, но во сите овие случаи се работеше или за слободи и права за чија заштита не е надлежен Уставниот суд или за неблагоприятно поднесени барања според Деловникот за работа на Судот.

Од вкупната анализа на податоците произлегува и тоа дека Судот во текот на 2009 година, како и во претходните, најголем дел од својата работа во извршување на неговите уставни надлежности, посветил на оценување на согласноста на законите со Уставот. Меѓутоа, она што посебно треба да се истакне е дека бројот на оспоруваните и оценуваните закони во 2009 година, слично како и во минатата година, е мошне голем, што му даде и посебен белег на работењето на Судот во овој период.

Во прилог на ова зборуваат и следниве податоци: од вкупно 282 решени предмети, во 183 предмет на оспорување биле закони. Судот во 41 предмети донел укинувачка одлука, во 3 предмети Судот донел поништувачка одлука, во 100 предмети одлучил да не поведе постапка за оценување на уставноста на

оспорениот закон, 33 предмети во кои биле оспорени закони ги завршил со решение за отфрлање на иницијативата, во 3 случаи постапката била запрена, а 3 предмети биле завршени по административен пат.

III. СТАВОВИ НА СУДОТ ЗАЗЕМАНИ ПРИ ОЦЕНУВАЊЕ НА ОСПОРЕНИТЕ ЗАКОНИ И ДРУГИ ПРОПИСИ

1. Интервентни одлуки на Судот

Во периодот од 1 јануари до 31 декември 2009 година, како што е веќе истакнато, Судот со одлука за поништување или укинување на закони и други прописи заврши вкупно **58 предмети**.

1.1. Одлуки за поништување или укинување на закони

Судот интервенираше во повеќе **закони** од различни области и тоа:

1. Уставниот суд ги укина член 49, член 50 став 1, деловите на ставовите 2 и 3 кои гласат: „од 1 јануари 2008 година“ и членот 51 во делот: „а ќе се применува од 1 јануари 2008 година“ од **Законот за образование на возрасните** („Службен весник на Република Македонија“ бр.7/2008).

Во врска со прашањето за трансформацијата на работничките и народните универзитети и нивното преземање од страна на општините, Судот оцени дека: „со оспорените одредби од Законот се доведуваат во прашање темелните вредности на уставниот поредок кои се однесуваат на владеењето на правото и правната заштита на сопственоста и гаранцијата на правото на сопственост, поради што одредбите од Законот во оспорените делови не се во согласност со Уставот. Ова поради тоа што со одредбите од Законот фактички се одзема и третира недиференциран имот во однос на сопственоста, во кој може да има и имот во приватна сопственост, па таквата неопределеност на сопственоста на имотот, може да се утврдува во судска постапка на странките.

Поаѓајќи од фактот дека Законот е објавен во „Службен весник на Република Македонија, бр.7 на 15 јануари 2008 година, а во членот 51 предвидел дека овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија,“, а ќе се применува од 1 јануари 2008 година, Судот по сопствена оценка утврди дека со наведената одредба од Законот во делот: „а ќе се применува од 1 јануари 2008 година,“, како и во однос на членот 50 ставови 2 и 3 од Законот кои гласат: „од 1 јануари 2008 година,“, се повредува принципот за забрана на повратното дејство на законските одредби, утврден во членот 52 од Уставот“. (У.бр. 46/2008)

2. Уставниот суд ги поништи член 66 став 1 алинеја 4 од **Законот за јавното обвинителство** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 150/2007 и 111/2008) и - член 73 став 1 алинеја 3 од **Законот за судовите** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/2006 и 35/2008).

„Престанувањето на функцијата јавен обвинител, односно судија поради исполнување на услови за старосна пензија, значи нееднаков однос кон јавните обвинители и кон судиите по основ на пол, секогаш кога условите за остварување на старосна пензија се утврдуваат со посебен закон и се различни за мажите и жените, како што е случај во нашиот правен поредок, поради што ваквото законско решение претставува повреда на начелото на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите, независно од полот и повреда на начелото на достапност на секое работно место секому под еднакви услови“. (У.бр. 124/2008)

3. Уставниот суд ги укина член 247 став 1 алинеја 6 и алинеја 7 во делот „не постари од 10 години“ и „не постари од 15 години“ од **Законот за безбедноста на сообраќајот на патиштата** („Службен весник на Република Македонија“ бр.54/2007, 86/2008 и 106/2008-исправка).

„Предвидениот услов во суштина значи ограничување на можноста за вршење на дејноста обука на кандидати за возачи на правните субјекти кои ја обавуваат оваа дејност со возила постари од 10, односно од 15 години на кој начин се создава можност од монополско однесување на субјектите на пазарот кои се во можност да поседуваат односно изнајмуваат возила чија старосна граница е под предвидениот максимум што е во спротивност со одредбите од членот 55 од Уставот.“ (У.бр.144/2007)

4. Судот го укина член 14 став 3 точка 3 и член 18 став 2 точка 3 од **Законот за трговските друштва** („Службен весник на Република Македонија“ бр.28/2004, 84/2005, 25/2007 и 87/2008).

„Пропишувањето на условот кон барањето односно кон пријавата за упис, односно бришење од Трговскиот регистар што се води во Централниот регистар на Република Македонија, да се даде изјава, односно доказ дека трговецот поединец уредно ги платил даночните обврски и придонесите од пензиското, инвалидското, здравственото и придонесот за вработување, излегува надвор од соодветните законски механизми и доведува до состојба исполнувањето на обврската на лицето од одреден статус да влијае на остварувањето на право од друг статус што е уставно недопуштено, а секако тоа води кон стеснување на обемот на правото на работа и достапноста на секое работно место секому под еднакви услови. (У.бр 177/2008)

5. Судот го укина делот: „а ќе се применува од 1 јануари 2007 година“ од членот 16 од Законот за изменување и дополнување на **Законот за едношалтерскиот систем и за водење на трговскиот регистар на други правни лица** „Службен весник на Република Македонија“ бр.13/2007).

„Спротивно е на членот 52 став 4 од Уставот кога со предвидената ретроактивна примена на законот се утврдуваат повисоки, а со тоа и понеповолни за граѓаните прекршочни глоби. (У.бр. 145/2008)

6. Судот го укина членот 23 став 2 точка 5 во делот: „правосилно е осуден за кривично дело за безусловна казна затвор од најмалку шест месеци или,,“ од **Законот за адвокатурата** („Службен весник на Република Македонија“ бр.59/2002, 60/2006 и 29/2007).

Во врска со прашањето за ограничување на правото на вршење на адвокатска дејност поради осуда за кривично дело покренато во овој предмет, Судот најде дека поради нејасноста и непрецизноста на одредбата, таквото ограничување се однесува и во случаи кога кривичното дело за кое тоа лице е осудено не е во никаква врска со вршењето на оваа дејност. Казнено-правниот однос се исцрпува на релација казниво дело и судски изречена казна за сторителот, а натамошните последици од неговото извршување, односно од осудата за тоа дело која се состои во ограничување на

права на граѓаните не е допуштена, освен ако тоа не е изрично утврдено со Уставот. (У.бр. 87/2008)

7. Судот го укина член 5 од Законот за изменување и дополнување на **Законот за нотаријатот** („Службен весник на Република Македонија“ бр.86/2008).

„Изменувањето и дополнувањето од страна на законодавецот, на одредба од Законот за нотаријатот која не е веќе дел од правниот поредок, поради тоа што била претходно укината од страна на Уставниот суд, е спротивно на владеењето на правото, односно правната сигурност на граѓаните.

Законското решение со кое се определува паушален износ без оглед на вредноста или времето потребно за преземање на определени службени дејствија, нема уставна основа, бидејќи ова овластување отстапува од општиот принцип на поделба на власта на законодавна, извршна и судска“. (У.бр. 175/2008)

8. Уставниот суд ги укина поднасловот: „Гаранција на застапникот“ и член 29, поднасловот: „Гаранција на застапуваниот“ и член 30 од **Законот за даночната постапка** („Службен весник на Република Македонија, бр.13/2006 и 88/2008) и го поништи член 44 став 2 од Законот означен во точката 1 од оваа одлука.

„Законските одредби од кои не произлегува јасно поради кои причини се менува статусот на застапникот на даночниот обврзник и на застапуваниот во гарант или пак во нов даночен должник оставаат простор за арбитрерност и нивна различна примена, создаваат правна несигурност и како такви не се во согласност со владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија од член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Законската одредба со која се предвидува даночен управен акт да се смета за доставен до даночниот обврзник при пратка во земјата-третиот ден по предавање во пошта и при пратка во странство-еден месец по предавање во пошта не е во согласност со владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија од член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот. Ова од причина што со ваквото уредување не е јасно од каде и на каков начин лицето ќе има сознание дека за е доставен акт по пошта, по однос на кој, тој дополнително може или мора да презема процесни дејствија, да вложува жалба или пак да пристапи кон исполнување на обврската“. (У.бр. 152/2008)

9. Судот го укина член 29 став 2 точка 3 од **Законот за трговските друштва** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/2004, 84/2005, 25/2007 и 87/2008).

„Оспорената одредба од Законот за трговските друштва која предвидува дека не може да основа трговско друштво лицето кое не ги платило даноците и придонесите што со закон било обврзано да ги плати не е во согласност со Уставот, од причина што ваквото ограничување на можноста за основање на трговско друштво води до состојба исполнувањето на обврските на лицето во еден статус да влијае на остварувањето на неговите права во друг статус, што уставно не е дозволено, како и до намалување на обемот на правото на работа и достапноста на секое работно место секому, под еднакви услови“. **(У.бр. 153/2008)**

10. Судот го укина член 3 став 1 точка 3 од **Законот за експропријација** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 33/1995, 20/1998, 40/1999 и 31/2003) и членовите 1 и 2 од **Законот за дополнување на Законот за експропријација** („Службен весник на Република Македонија“ бр.46/2005).

Во однос на прашањето за експропријација за приватни потреби, покренато во овој предмет, Судот оцени дека: „со одземањето, односно ограничувањето на правото на сопственост преку експропријација, за потребите на физичките и правните лица за изградбата на станбени и деловни објекти во суштина значи подигнување на комерцијалниот интерес на ниво на јавен интерес, се доведува во прашање гарантираното право на сопственост утврдено во член 30 од Уставот. Ограничувањето на правото на сопственост заради предимствено право на градење не претставува разумна и пропорционална мерка за остварување на целите од јавен интерес“. **(У.бр. 200/2007)**

11. Судот го укина член 176 став 2 и член 178 од **Законот за банките** („Службен весник на Република Македонија“ бр.67/2007).

Во врска со прашањето за судската заштита против решенијата на гувернерот на Народната банка на Република Македонија, Судот оцени дека: „Одредбите од Законот за банките со кои се пропишува постапка пред Управниот суд не е во согласност со Амандман XXV од Уставот со оглед на фактот што постапките пред суд се уредуваат со закон кој се носи со двотретинско мнозинство од вкупниот број на пратеници. **(У.бр. 149/2008)**

12. Судот го поништи член 75 од Законот за изменување и дополнување на Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 88/2008) и го укина член 39-в став 1 точка и) од Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 29/2002, 85/2003, 40/2004, 113/2005, 29/2007 и 88/2008).

„Пропишувањето дека основањето на друштва за управување со пензиски фондови ќе се врши наназад, од 1 јануари 2008 година, во ситуација кога Законот влегол во сила на 24 јули 2008 година, значи повратно дејство на Законот, кое со оглед на содржината на одредбите, не е применливо наназад и значи повреда на начелото на владеењето на правото и повреда на забраната за повратно дејство на законите.

Барањето доказ од заинтересираните лица за околноста дали на лицата кои се членови на органите на раководење и управување на друштвото за управување им е изречена прекршочна санкција, како еден од условите за добивање дозвола за основање на друштвото за управување со пензиски фондови, наместо тој факт да се утврдува од надлежниот орган што одлучува за давање на соодветни дозволи за вршење на дејноста, се сведува на барање изјава за нивната осудуваност или неосудуваност, што е проблематично како од аспект на заштита на човековото достоинство, така и од аспект на претпоставката на невиност на која се надоврзува забраната од лицето да се бара било доказ за осудуваност, било доказ за неосудуваност.

Пропишувањето дека со примената на новите одредби за основање на друштва за управување со пензиски фондови, ќе престанат да важат дотогашните одредби во Законот кои се однесувале на истото прашање, не повлекува повратно дејство на законот, туку во функција на владеењето на правото, јасно дефинира која регулатива ќе престане да важи по започнувањето на примената на новата регулатива. (У.бр. 165/2008)

13. Судот го укина член 3 и член 24 став 2 од Законот за поттикнување и помагање на технолошкиот развој („Службен весник на Република Македонија“ бр.41/2008 и 106/2008-исправка).

„ Со исправка на Законот од страна на Законодавно правната комисија со која се заменува објавениот текст на законот и со која во суштина на поинаков начин се уредува соодветното

прашање, се доведува во прашање начелото на владеење на правото, член 52 и 76 од Уставот. (У.бр. 184/2008)

14. Судот ги укина член 232-б став 1 точка 4 од **Законот за хартии од вредност** („Службен весник на Република Македонија“ бр.95/2005, 25/2007 и 7/2008) и членовите 9, во делот: „а не смее да биде лице кое е:“ и 12, во делот: „а не смее да биде лице кое е:“ од **Законот за изменување и дополнување на Законот за хартии од вредност** („Службен весник на Република Македонија“ бр.7/2008).

„Кога причина за разрешување на член на прекршочна комисија е осудуваноста на лицето во текот на вршењето на работите и задачите како член, без оглед на видот на кривичното дело, неговата пресуда има тежина и независно од видот на санкциите и нивната висина, оспорената законска одредба е во спротивност со Уставот на Република Македонија“. (У.бр. 119/2008)

15. Во однос на прашањето за т.н. додаток за трето дете, Судот интервенираше во одредбите од два закона кои го предвидуваа ова право. Судот го укина членот 24-а во делот: „која е со место на живеење во општините во кои порастот на природниот прираст е под 2,1 живородено дете по жена, а според податоците на Државниот завод за статистика на Република Македонија, објавени за претходната година“ од **Законот за здравственото осигурување** („Службен весник на Република Македонија“ бр.25/2000, 34/2000, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005, 37/2006, 18/2007, 36/2007, 82/2008 и 44/2008).

16. Судот, исто така, го укина член 30-а став 1 во делот: „која е со место на живеење во општини на Република Македонија со стапка на природен прираст на населението под 2,1 според статистичките податоци од Државниот завод за статистика на Република Македонија објавени пред две години од тековната година“ и став 2 во делот: „со постојано место на живеење од најмалку три години во општините од ставот 1 на овој член“ од **Законот за заштита на децата** („Службен весник на Република Македонија“ бр.98/2000, 17/2003, 65/2004, 113/2005, 98/2008 и 107/2008).

„Законското решение дека право на паричен надоместок за живородено дете согласно оспорената законска одредба имаат само мајките кои се со место на живеење во општините во кои порастот на природниот прираст е под 2,1 живородено дете по жена, според мислењето на Судот претставува ограничување на

остварување на правата од здравственото осигурување на лицата – мајки кои припаѓаат на општините кои не се опфатени со оспорената законска одредба со што се повредуваат принципите на еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите, социјалната праведност, еднаквата заштита на мајчинството и децата, како и уставната определба за хуманизмот, социјалната правда и солидарноста како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија“. (У.бр. 199/2008) и (У.бр. 160/2008)

17. Судот го укина член 181 од **Законот за основното образование** („Службен весник на Република Македонија“ бр.103/2008).

По однос на прашањето за преодниот режим за наставниците во основното образование, Судот оцени дека: „со оспорените одредби од Законот се повредува едно од основните слободи и права на човекот и граѓанинот - правото на еднаквост од причина што законодавецот различно постапил во уредувањето на преодниот режим за лица со ист статус и правна состојба, вработени наставници во редовен работен однос“. (У.бр.212/2008)

18. Судот го укина член 345 став 1 и став 6 во делот: „...овите 1 и“ од **Законот за кривичната постапка** („Службен весник на Република Македонија“ бр.15/1997, 44/2002, 74/2004 и 83/2008).

Во врска со прашањето за задолжителноста на притворот по изрекување на пресуда, Судот оцени дека: „Кога кривичниот совет (од член 22 став 6 од Законот за кривичната постапка) треба да одлучи за поднесена жалба против решението на истражниот судија за задолжителен притвор, не постои законска можност, врз основа на сопствена оценка на сите релевантни докази и околности, суштински да ја оценува оправданоста на притворот, затоа што оспорената императивна законска норма за задолжителноста на притворот тоа го оневозможува. При ваква правна состојба правото на жалба ја губи основната суштина и има само процедурално значење, поради што оспорената одредба од Законот не е во согласност со правото на жалба гарантирано со Уставот. (У.бр.63/2008)

19. Судот го укина член 24-а став 3 и член 57-а од **Законот за трговија** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 16/2004, 128/2006, 63/2007 и 88/2008).

„Казнувањето на физичките лица – купувачи на алкохолни производи не може да се прифати како правно оправдана рационална мерка со која се постигнува баланс во намерата на државата да ја контролира продажбата на алкохол, поради што, ваквата мерка не е во согласност со владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија и значи неосновано навлегување и повреда на достоинството и угледот на граѓанинот и неговиот морален интегритет. (У.бр.179/2008)

20. Судот го укина членот 8 став 2 од **Законот за постапување по претставки и предлози** („Службен весник на Република Македонија“ бр.82/2008).

„Од оспорената одредба од Законот за постапување по претставки и предлози, произлегува дека таа дава право на органот слободно да цени што претставува навредлива содржина во текстот на претставките и предлозите поднесени од физички и правни лица и доколку оцени дека има навредлива содржина органот нема да постапува по поднесокот. Ваквата законска определба е во спротивност со Уставот кој утврдува дека граѓанинот има право на одговор без да трпи штетни последици за своите ставови во претставката или предлогот“. (У.бр.169/2008)

21. Судот го укина членот 109 од **Законот за електронските комуникации** („Службен весник на Република Македонија“ бр.13/2005, 14/2007, 55/2007 и 98/2008).

„Со законски предвидената должност за давателите и операторите на универзални услуги да донесат одлука, односно подзаконски акт, со кој ќе одредат вработени кои за време на штрајк мораат да обезбедат непречено обезбедување на универзална услуга или исполнување на обврските на операторот се остава простор за арбитрерност и преставува уредување на самото право на штрајк со подзаконски акт, наместо со закон и со колективен договор што е спротивно на членот 32 став 5 од Уставот. (У.бр.180/2008)

22. Судот го укина членот 26 од **Законот за основното образование** („Службен весник на Република Македонија“ бр.103/2008).

По однос на верското образование во основните училишта, Судот оцени дека: „Во сферата на верското образование, државата, согласно со принципот на одвоеност од верските заедници,

мора да ја задржи својата неутралност и не смее да се меша во прашањата на верата, односно на верските заедници и религиозни групи, да го поттикнува определувањето за определена вера или за верата воопшто, ниту да го попречува изразувањето на верата, ниту пак да наметнува верски конформизам или да бара спроведување на верски активности како општествено пожелно поведење. Прашањето за верското образование (верска поука, веронаука), согласно Уставот е оставено да биде предмет на одлука и делокруг на верските заедници и религиозни групи, во рамките на слободата на основање на верски училишта за таа цел. (У.бр.202/2008)

23. Судот го укина членот 134-л од **Законот за супервизија на осигурување** („Службен весник на Република Македонија“ бр.27/2002, 84/2002, 98/2002, 33/2004, 79/2007, 18/2008 и 88/2008).

„Техничките услови за вршење на застапување во осигурувањето во станиците за технички преглед на моторни возила, правните лица треба меѓусебно да ги договараат, доколку сакаат во рамки на пазарот и претприемништвото слободно да се поврзуваат и остваруваат. Законодавецот не може да наметнува обврски за нивно меѓусебно поврзување во вршењето на нивните посебни дејности, бидејќи тоа е спротивно на слободата на пазарот и претприемништвото и правната заштита на сопственоста“.

(У.бр.218/2008)

24. Судот го укина член 33 став 2 во делот: „и според природата на работите“ од **Законот за судска служба** („Службен весник на Република Македонија“ бр.98/2008, 161/2008 и 6/2009).

Во врска со прашањето кои работи судовите се должни да ги извршуваат во случај на штрајк во судот, Судот оцени дека: оспорениот дел од одредбата „и според природата на работите“ од член 33 став 2 од Законот не е поблиску разработен со закон, и дека поради тоа таквата одредба остава простор за арбитражност од страна на судот при определувањето на овие работи, а тоа Уставот не го дозволува определувајќи дека со закон и со колективен договор се уредуваат условите за остварување на правото на штрајк.

(У.бр.173/2008)

25. Уставниот суд го поништи член 20 од **Законот за изменување и дополнување на Царинскиот закон** („Службен весник на Република Македонија“ број 4/08).

Во врска со прашањето за ретроактивното дејство на Царинскиот закон, Судот најде дека: „ретроактивноста предвидена во оспорениот член 20 од Законот за изменување и дополнување на Царинскиот закон, конкретно во делот за примената на членот 18 (266 од основниот закон), се однесува на мандатна постапка, што значи дека нема можност со измените на Царинскиот закон кои влегле во сила на 18 јануари 2008 година, ретроактивноста да се примени на период од 2007 година бидејќи казнената интервенција со мандатната постапка има смисла само ако се оствари во моментот кога сторителот е затекнат во вршењето на царински прекршок од страна на службеното лице, а мандатните постапки за периодот за кога е предвидена ретроактивна примена на членот, веќе се исцрпиле. Предвиденото ретроактивно дејство на Законот не е во согласност со член 52 став 4 од Уставот на Република Македонија. (У.бр.251/2008)

26. Судот ги укина член 22 став 2 и член 29 од **Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување** („Службен весник на Република Македонија“ бр.142/2008).

„Законската обврска на работникот, односно обврзникот за плаќање на придонеси, да ја извести Управата за јавни приходи во случај кога работодавачот, односно обврзникот за пресметка и уплата на придонесите не извршил уплата на придонесите, не е во согласност со Уставот на Република Македонија и таквата обврска значи повреда на уставното начело на владеење на правото и правната сигурност на граѓаните на Република Македонија. (У.бр.233/2008)

27. Судот го укина член 21 став 3 точки 3 и 7 од **Законот за техничката инспекција** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 88/2008).

„Барањето доказ за неосудуваност на независните правни лица за вршење на технички прегледи и периодични испитувања (согласно Законот за техничката инспекција) е спротивен на уставните принципи за почитување на моралниот интегритет и достоинството на граѓанинот. Правните лица како субјекти на правото, исто така, имаат деловен углед и интегритет кој треба да ужива заштита од страна на државата, меѓу другото, и со избегнување на наметнување правни

обврски кои во постапките пред државните органи можат службено да се проверат“. (У.бр.9/2009)

28. Судот ги укина насловот пред член 145 и член 145 став 1 и став 2 во делот „или од обештетувањето за годишниот одмор во случаите од ставот 1 на овој член“ од **Законот за работните односи** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 62/2005, 106/2008 и 161/2008).

„Можноста работодавачот, наместо овозможување на користење на платен годишен одмор, на работникот да му исплати обештетување за неискористените денови на годишен одмор, односно користењето на годишниот одмор да го замени со парично обештетување, значи ускратување на уставно утврденото право на користење на платен годишен одмор на работниците, од кое тие не можат да се откажат, поради што ваквата законска регулатива не е во согласност со член 32 став 4 од Уставот. (У.бр.200/2008)

29. Судот го укина член 178-б став 4 алинеја 4 од **Законот за даночната постапка** („Службен весник на Република Македонија“ бр.13/2006 и 88/2008).

„Основот во Законот за даночната постапка член на Комисијата за прекршоци да биде разрешен доколку на истиот му е изречена правосилна судска пресуда за сторено кривично дело, претставува правна последица од осуда, а не губење на право утврдено со конкретна судска пресуда. Според тоа, ваквата законска одредба не е во согласност со Уставот на Република Македонија“. (У.бр. 219/2008)

30. Судот ги укина член 84 став 3 точка 13 од **Законот за управување со отпад** („Службен весник на Република Македонија“, бр.68/2004, 71/2004, 107/2007, 108/2008 и 143/2008) и член 3 алинеја 6 од **Правилникот за формата и содржината на барањето за добивање дозвола, како и формата и содржината на дозволата за оператор на депонии** („Службен весник на Република Македонија“, бр.140/2007).

„Должноста на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина да утврди, меѓу другото, и дали постои доказ дека на барателот не му е изречена мерка за безбедност, забрана за вршење на дејност, се сведува на барање изјава за неговата осудуваност или неосудуваност, со оглед на тоа

што забраната за вршење на дејност е споредна казна што се изрекува како дел од осудителната пресуда. Иако овие докази не се бараат во кривично-правен контекст и немаат самообвинувачки квалитет, самата обврска за нивното соопштување има ефект врз репутацијата на правното лице, што е проблематично од аспект на презумпцијата на невиност на која се надоврзува забраната да се бараат докази за осудуваност, односно неосудуваност. (У.бр.171/2008)

31. Судот го укина член 155-б став 2 алинеја 4 од **Законот за заштита и спасување** („Службен весник на Република Македонија„ бр.36/2004, 49/2004, и 86/2008).

„Со оспорената одредба од Законот се пропишува престанок на вршење на определено право, односно должност - функција член на Прекршочна комисија, како правна последица од осуда за кривично дело што настапува по сила на закон. Со оглед на тоа што губењето на правилата во овој контекст може да настапи само ако тоа е утврдено со правосилна судска пресуда, оспорената одредба од член 155-б став 2 алинеја 4 од Законот за заштита и спасување не е во согласност со Уставот на Република Македонија“. (У.бр. 178/2008)

32. Судот го укина членот 188 став 1 од **Законот за основното образование** („Службен весник на Република Македонија“ бр.103/2008).

„Оспорената одредба се однесува на друга одредба која е укината и не е во правниот поредок, од што произлегува дека оспорениот член уредува примена на непостоечко право во Законот, со што се повредува уставниот принцип на владеењето на правото утврден во членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот. (У.бр. 234/2008)

33. Судот ги укина член 45 став 3, во делот: „а го организира и спроведува Министерството и Државниот просветен инспекторат“ од Законот за средното образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 52/2002-пречистен текст, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008 и 92/2008), и член 71 став 3, во делот: „а го организираат и спроведуваат Министерството и Државниот просветен инспекторат“ од **Законот за основното образование** („Службен весник на Република Македонија“ бр.103/2008).

Во однос на прашањето за т.н. екстерно проверување на успехот на учениците, Уставниот суд изрази став дека: „Самото екстерно проверување како дел од образовниот процес, не може да се оцени како спротивно со уставните одредби, меѓутоа организирањето и спроведувањето на истото за да се постигне интенцијата на законодавецот - објективно оценување на успехот на учениците и сите услови за квалитетен образовен и воспитен процес треба да е во надлежност на образовни установи и тела. Оттука и Одредбите од Законот за основното образование и Законот за средното образование со кои се предвидува екстерното проверување на успехот на учениците да го организира и спроведува Министерството за образование и Државниот просветен инспекторат се во спротивност на член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, односно со принципот на владеење на правото, бидејќи органот на извршната власт надвор од воспитно-образовниот систем не можат да вршат екстерно проверување и оценување на учениците во основните и средните училишта. (У.бр. 226/2008)

34. Судот ги укина член 27 став 1 во делот: „одборникот во собранието на општината што тоа ќе го определи“, член 29 став 3 во делот: „одборникот на собранието на општината“, став 4 во делот: „одборникот во општината“ и став 6 во делот: „одборникот на општината“ од **Законот за семејството** („Службен весник на Република Македонија“ бр.80/1992, 9/1996, 38/2004, 33/2006 и 84/2008).

„Со оглед на тоа што член 27 став 1 и член 29 ставовите 3, 4 и 6 на Законот определуваат други изрази за лицата и органите во единиците на локалната самоуправа-„одборник“ и „собрание на општината“ од оние определени во Амандман XVII на Уставот, оспорените делови од означените законски одредби не се термилошки усогласени со уставните определби за локалната самоуправа со што не е обезбедена темелната вредност владеењето на правото утврдена во член 8 став 1 алинеја 3 и определбата за согласност на законите со Уставот изразена во член 51 од Уставот“. (У.бр. 2/2009)

35. Судот ги укина членот 4 точка 30 потточките а) во целост, б) во делот: „во последните дванаесет месеци“, в) во целост, г) во деловите: „или му се поднесени пријави за царински прекршоци“ и „во последните дванаесет месеци“; д) во делот: „во последните дванаесет месеци“, е) во делот: „во последните дванаесет месеци, е)

во целост, ж) во делот: “во последните дванаесет месеци или“ и с) во целост, членот 6 став 8 алинеја 1 во целост, алинеја 2 во делот: „во последните дванаесет месеци“ и алинеја 3 во деловите: „или му се поднесени пријави за царински прекршоци“ и “во последните дванаесет месеци“ од **Царинскиот закон** („Службен весник на Република Македонија“ бр.39/2005 и 4/2008).

„Не е во согласност со член 13 став 1 и член 14 став 1 од Уставот кога оспорените одредби од Царинскиот закон предвидуваат правни последици на осудата за лицето кое сторило кривично дело од областа на царинското работење за кое е донесена правосилна и извршна пресуда, односно за кое од надлежен орган е потврдено дека сторило кривично дело поврзано со затајување или неплаќање на даноци или јавни давачки од кој било вид за кое е донесена правосилна и извршна пресуда, бидејќи правните последици можат да настапат само врз основа на правосилна пресуда, а не по сила на закон.

Одредбите од Царинскиот закон што не се поврзани со осуда за сторено кривично дело не можат да бидат категоризирани како одредби што предвидуваат правни последици на осудата по сила на закон, бидејќи преставуваат показател за ризично однесување на одредено лице, односно дека е во прашање лице кое не ја почитува или ја изигрува царинската и даночната регулатива, и како такво не треба да стекне конкретни овластувања во царинските постапки или веќе стекнатите треба времено да ги изгуби;

Законските формулации за утврдување на царински долг, данок на додадена вредност или акцизи како резултат на доставување на неточни податоци или недоставување на потребните податоци; за утврдување на царински долг заради придонес за настанување на царински долг на застапникот-физичко лице во незаконито, неправилно или нестручно извршување на работата; за утврдување на царински долг врз основа на поднесена пријава; утврдување на долгот за последните дванаесет месеци; за настанување на царински долг, данок или акциза како резултат на придонес на лице кое е во роднинска или деловна врска со лицето царински должник заради што била поведена стечајна или ликвидациона постапка, не се во согласност со членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, бидејќи не се јасни, прецизни и до крај дефинирани норми, кои оставаат простор за слободно толкување и неконзистентна примена. **(У.бр. 1/2009)**

36. Судот го укина член 5 од **Законот за изменување и дополнување на Законот за адвокатура** („Службен весник на Република Македонија“ бр.106/2008).

„Со оспорениот член 5 од Законот за адвокатурата со кој законодавецот ги утврдил органите на Адвокатската комора на која и се пренесени јавно правни овластувања, се доведува во прашање независноста и самостојноста на адвокатурата утврдени во член 53 од Уставот“. (**У.бр. 163/2008**)

37. Судот го укина членот 39 став 2 во делот: „од членот 30 став 3 на овој закон“ од **Законот за управните спорови** („Службен весник на Република Македонија„ бр.62/2006).

Во однос на правото на жалба во постапката за управни спорови покренато во овој предмет, Уставниот суд утврди дека: „Законската определба за дозволеност на право на жалба само против одлуките на Управниот суд донесени на јавна усна расправа, закажана и одржана на предлог на странката не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот и посебно со Амандманот XXI на Уставот. Ова од причина што правото на жалба не се однесува на сите пресуди што ги носи Судот, што значи дека е дозволено во исклучителни ситуации, што укажува на селективност и рестриктивност на законодавецот во нормирањето на уставно гарантираното право на жалба. (**У.бр. 231/2008**)

38. Судот го укина член 5 став 1 од **Законот за изменување и дополнување на Законот за градење** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 82/2008).

„Дополнувањето, од страна на законодавецот, на одредба од Законот за градење што повеќе не е во правниот поредок поради тоа што била укината од страна на Уставниот суд, не е во согласност со принципот на владеењето на правото“. (**У.бр. 239/2008**)

39. Судот ги укина член 21 став 1 точки 3 и 5, член 31 став 4 во делот: „дава писмена изјава заверена кај нотар дека нема ограничување определено со овој закон и во Кодексот за етиката на стечајните управници и ...“, член 32 став 3 во дел: „Ако стечајниот управник во овој рок не ја предаде должноста прави тешка повреда која е основа за одземање на лиценцата за овластен стечаен управник на начин и постапка утврдени со овој закон“ и член 295 став

4“, од **Законот за стечај** („Службен весник на Република Македонија“ бр.34/2006, 126/2006 и 84/2007).

„Условувањето на стекнувањето на лиценца за вршење на работи на стечаен управник со плаќањето на придонеси, не е во согласност со Уставот од причина што секој има уставна обврска да ги намирава јавните давачки и дека во рамките на начинот на плаќање на јавните давачки постојат законски механизми за нивно исполнување. Пропишувањето на ваквите услови, значи пречекорување на дозволеният праг и излегување надвор од соодветните законски механизми и тоа влијае на остварувањето на правото на работа и намалување на обемот на достапноста на работа, што уставно не е дозволено.

Барањето изјава од предложениот стечаен управник дека нема ограничување определено со овој закон и во Кодексот за етиката на стечајните управници не е во согласност со Уставот, поради тоа што физичкиот и моралниот интегритет на човекот се неприкосновени, а согласно членот 25 од Уставот, на секој граѓанин му се гарантира почитување и заштита на приватноста на неговиот личен и семеен живот, на достоинството и угледот. Државата треба да гарантира заштита на интегритетот и достоинството на начин со кој ќе обезбеди заштита во случај кога овие вредности се загрозени од друг, и со избегнување на поединецот да му се наметнуваат правни обврски кои во конкретниов случај во постапката за именување на стечаен управник можат службено да се проверат.

Законското решение за одземање на лиценцата за овластен стечаен управник додолку не ја предаде должноста, не е во согласност со владеењето на правото од причина што тоа не е пропорционално и не е адекватно сообразено на правните ситуации при оптималната реализација на примопредавањето на должноста од претходниот на новиот стечаен управник, кое како фактичко дејствие е обврска детерминирана од двете лица – новиот и стариот стечаен управник, чии односи мора од двајцата да се ускладени, како и од многу други фактори кои објективно би можеле да доведат до ситуации на неблагоприятно примопредавање.

Даденото овластување надвор од законски предвидените дисциплински повреди Комората во Статутот да утврди и други дисциплински повреди, не е во согласност со Уставот, од причина што со него се овозможува права и обврски кои го засегаат и условуваат работниот однос на стечајниот управник, да се пропишуваат не со

закон и колективен договор како што предвидел Уставот, туку со статут кој ниту има карактер на пропис и претставува само акт за внатрешната организација на работењето на Комората. (У.бр. 11/2009)

40. Судот го укина член 67 став 2 во делот: „освен ако изречената глоба со одлуката и трошоците на постапката вкупно не надминуваат за физичко лице 100 евра во денарска противвредност, за одговорно лице во правно лице, службено лице или за трговец поединец 500 евра во денарска противвредност и за правно лице 1000 евра во денарска противвредност“ и став 3 од **Законот за прекршоците** („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2006).

„Со оспорените одредби од Законот, законодавецот пропишал извршувањето на плаќањето на глобата да биде по правосилното окончување на управната постапка, како правило во постапката. Меѓутоа во постапката со оспорените одредби, странките се лишени од наведената законска гаранција за одлагање на извршување на одлуката на првостепениот управен орган до правосилноста, не заради процесни правила кои системски го условуваат правното дејство на актите, туку заради елемент кој нема врска со тоа, односно се врши поделба на правото во зависност од висината на паричниот износ на глобата и тоа е од законодавецот прифатен критериум на кој наместо формален му се придава суштински карактер со цел различен правен третман на правата и обврските на странките во постапката, што Судот оцени дека нема уставен основ. (У.бр. 21/2009)

41. Судот го укина член 212-б став 2 точка 4 од од **Законот за животна средина** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 53/2005, 81/2005, 24/2007 и 159/2008).

„Со оглед на тоа што во оспорената одредба од Законот за животната средина не се наведени ниту видот на кривичните дела, ниту пак изречените санкции кои во конкретен случај би претставувале основ за престанување на мандатот на член на Прекршочната комисија, произлегува дека осудата за кое било кривично дело, на која било кривична санкција е основ за престанок на должноста член на Прекршочната комисија. Формулацијата на оспорената законска одредба е недоволно прецизна и јасна и како таква не обезбедува правна сигурност на граѓаните, како еден од елементите на принципот на владеењето на правото гарантиран со

член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија. (У.бр. 146/2009)

42. Судот ги укина член 41 став 3 од **Законот за судска служба** („Службен весник на Република Македонија“ бр.98/2008, 161/2008 и 6/2009) и член 35 став 3 од **Законот за државните службеници** („Службен весник на Република Македонија“ бр.59/2000, 112/2000, 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003, 40/2003, 85/2003, 17/2004, 69/2004, 81/2005, 61/2006, 36/2007, 161/2007 и 6/2009).

„Различното вреднување на средното, вишото и високото образование на судските службеници е неуставно. (У.бр.206/2008)

1.2. Одлуки за поништување или укинување на подзаконски акти

Судот во текот на 2009 година интервенираше и во повеќе подзаконски акти и тоа:

1. Судот ја укина **Одлуката за определување на висината на надоместокот за одржување на уредено градежно земјиште** број 07-155/18 од 30 јануари 2008 година, донесена од Советот на општина Ресен („Службен гласник на општина Ресен“ бр.1/2008).

„Тргувајќи од фактот дека надоместокот за одржување на уреденото градежно земјиште, не е утврден со закон, оспорената Одлука со која се утврдува обврска за плаќање на таков надоместок не е во согласност со Законот за градежно земјиште и Законот за локалната самоуправа“. (У.бр. 147/2008)

2. Судот го укина членот 52 став 3 од **Условите за снабдување со топлинска енергија на подрачјето на град Скопје** („Службен гласник на Град Скопје“ бр.15/1998 и 9/2002) донесени од Советот на Град Скопје.

Во врска со прашањето за надоместокот за топлинска енергија за корисници кои се исклучени од енергетскиот систем, Судот оцени дека: „оспорената одредба од Условите за снабдување

со топлинска енергија на подрачјето на град Скопје не е во согласност со Уставот од причина што во случајов со закон не била утврдена обврска за плаќање на надоместок од страна на лицата кои не се корисници на топлинска енергија поради исклучување од енергетскиот систем. Иако во моментот во важност е нов Закон за енергетика од 2006 година, според кој во рок од три години од неговото влегување во сила ќе треба да се донесат прописите предвидени со овој закон, во правниот поредок се уште се применуваат прописи кои не се усогласени ниту со Законот за енергетика кој важел во времето на нивното донесување“. (У.бр. 148/2008)

3. Судот го укина членот 8 и тарифниот број 30 став 2 од **Правилникот со тарифа за користење на авторски музички дела** („Службен весник на Република Македонија“ бр.31/2007 и 70/2008), донесен од Собранието на Здружението за заштита на авторски музички права на Република Македонија.

„Со оглед на тоа што со оспорените одредби од Правилникот со тарифа за користење на авторски музички дела, висината на надоместокот се утврдува во процентуален износ од вкупниот месечен приход и во пашален износ, Судот утврди дека тие не се во согласност со одредбите од Законот за авторското право и сродните права и со членот 51 од Уставот на Република Македонија“. (У.бр.135/2008)

4. Судот ги укина членовите 1 став 2, 26 точка 2, 34, 36 точки 9 и 10, 40 став 3, 44 ставови 3, 4 и 5, 48, 49 ставовите 2 и 4, 50 и 51 од **Правилникот за заштита на авторските права и распределба на авторските надоместоци** бр. 526-1-03 донесен од Собранието на Здружението на авторските музички права на 12 октомври 2005 година и и објавен во („Службен весник на Република Македонија“ бр. 31/2007)

„Не се во согласност со Уставот и со Законот за авторското право и сродните права одредбите од оспорениот Правилник кои ги пропишуваат начините на вреднување на авторските дела од кои авторот во целост е исклучен кога е во прашање вредноста на неговото авторско дело и таа улога му е доделена на Одборот за заштита на авторски права на ЗАМП утврдено во членот 25 од оспорениот Правилник, бидејќи според Законот органите на ЗАМП треба да бидат воспоставени со Статутот на ЗАМП, а не со Правилник.

Одредбата од член 40 став 3 од Правилникот која се однесува на тоа дека со распределбата на авторските надоместоци се остварува принципот за поттикнување и помагање на творештвото не е во согласност со членот 147 од Законот, од причина што Законот веќе со новите измени од 2008 година не предвидува таква можност.

Оспорениот член 44 ставови 3, 4 и 5 од Правилникот спротивно на законските принципи за правна распределба утврдило посебен режим (статистички примерок) за распределба на прибраните надоместоци од корисниците на авторски дела, со тоа што наместо средствата собрани преку статистичкиот примерок да се распределуваат на авторите сразмерно на нивното учество во приходите од истата класа, тие сразмерно се распределуваат во други две постојни репартициски класи 100-Радио и 300 Телевизији, во една календарска година.

При вршењето на корекции на пресметката, мора да се определи механизам според кој наведената исправка на пресметката да се однесува за 5 години наназад, во согласност со застарувањето на паричните побарувања утврдено согласно Законот за облигационите односи. Поради тоа членот 49 став 4 од оспорениот Правилник не е во согласност со членот 360 од Законот за облигационите односи. **(У.бр. 71/2008)**

5. Уставниот суд ја поништи Одлуката за определување на надоместок за присуство на седници и надоместок на патни и дневни трошоци на членовите на Советот на општина Ѓорче Петров број 07-2573/4 од 12.11.2007 година, како неуставна и незаконита во време на нејзиното важење.

„Иако оспорената Одлука престанала да важи, со оглед на тоа што врз основа на истата се вршени исплати на надоместоци за кои немало уставна и законска основа, при што Одлуката имала и ретроактивно дејство, поради што Судот оцени дека истата не била во согласност со Уставот и овој Закон во време на нејзиното важење. **(У.бр.244/2008)**

6. Судот го укина член 9-а од Правилникот за обука и полагање на стручен испит за работење со хартии од вредност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 122/2006, 28/2008 и 84/2008).

„Статусот на член или вработен во Комисијата за хартии од вредност не може да биде основ за утврдување на различни права и обврски на овие лица во однос на другите лица кои ја следат обуката и го полагаат стручниот испит за работење со хартии од вредност, кои ги организира и спроведува Комисијата како јавно правно овластување, што значи дека ослободувањето на овие лица од обврската за плаќање на надоместокот за следење на обуката и полагање на стручниот испит претставува привилегија за оваа категорија на граѓани, за која нема основ и која води кон повреда на начелото на еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите. (У.бр. 209/2008)

7. Судот ја укина Одлуката за основање на Државен студентски дом во Гостивар („Службен весник на Република Македонија“ број 97/2007) донесена од Владата на Република Македонија.

„Со оспорената одлука, Владата не врши исклучиво основање на нова државна установа за да се прифати како исклучиво основачки акт, туку е пропис со кој Владата, спротивно на Законот со кој е решен статусот на постојните ученички домови, одлучува поинаку и врши нови статусни промени, поради што оспорената одлука е неуставна и незаконита. (У.бр. 234/2007)

8. Судот ја поништи Одлуката за определување на надоместок на членовите на работните тела на општина Кисела Вода број 07-9452/8 од 27 декември 2007 година и **Одлуката за компензација на надомест**, број 07-1919/1 од 27 февруари 2009 година, и двете донесени од Советот на општина Кисела Вода.

„Членовите на советот на општината немаат право на посебен надоместок за работа на седници на работните тела, поради што оспорените одлуки не се во согласност со законот, кој таков надоместок не предвидува“. (У.бр. 75/2009)

9. Судот ја укина Одлуката за усвојување на Детален урбанистички план за Урбан блок 60 во Тетово, бр.07-1377/10, донесена од Советот на општина Тетово на 18 јули 2007 година.

„Со оглед на тоа што општина Тетово, покрај сите направени напори од Судот, не ја достави до Уставниот суд потребната документација за постапката за донесување на урбанистичкиот план и не докажа дека ја испочитувала постапката за

донесување на Деталниот урбанистички план за урбан блок 60 согласно член 24 став 4 реченица прва од означениот закон, Судот оцени дека оспорената одлука е донесена спротивно на законот. (У.бр. 218/2007)

10. Судот го укина **Правилникот за организирање и спроведување на проверувањето на постигањето на успехот на учениците, како и на начинот на утврдување на завршните оценки на ученикот во јавните средни училишта** („Службен весник на Република Македонија“ бр.165/2008) донесен од министерот за образование и наука на Република Македонија.

„По објавување на интервентна одлука на Уставниот суд не е во согласност со начелото на владеење на правото во правниот поредок да опстане подзаконски акт, кој бил донесен врз основа и во функција на операционализација на законска одредба што била предмет на интервенција. (У.бр. 42/2009)

11. Судот го укина членот 59 став 4 во делот “или не расправа во рокот од став 3 од овој член” од **Статутот на Општина Центар Жупа**, број 07-315/3 од 28.06.2007 година, објавен во Службен гласник на Општина Центар Жупа”, број 03/2007 од 09.07.2007 година.

„Оспорената одредба од Статутот која му дава можност на советот да не го потврди прописот или да не расправа по него во определениот рок, а го задолжува градоначалникот и без расправа и произнесување на советот да го објави прописот и едновремено да поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на неговата уставност и законитост пред Уставниот суд на Република Македонија, не е во согласност со Законот за локалната самоуправа“. (У.бр.156/2009)

12. Судот го укина **актот на Владата на Република Македонија за разгледување и усвојување на Информацијата за начинот на одбивање на надоместокот за превоз од бруто плата на вработените во 2009 година**, кои и до сега не го примале истиот, донесен на Педесеттата седница на Владата одржана на 30 јануари 2009 година.

„Определбата на Владата на Република Македонија за одбивање на надоместокот за превоз од бруто плата за вработените во 2009 година кои истиот и до сега не го земале не е во согласност со владеењето на правото и поделбата на државната власт на

законодавна, извршна и судска, бидејќи Владата со подзаконскиот акт го изместува законскиот концепт за исплата на бруто платите“. (У.бр. 61/2009)

13. Судот ги укина член 5 став 3 и член 6 од **Правилникот за начинот на плаќањето на лабораториските испитувања во специјалистичко - консултативна здравствена заштита по упат на избран лекар** („Службен весник на Република Македонија“ бр.10/2002, 17/2002-исправка, 137/2006, 41/2007, 62/2007, 86/2007 и 37/2008).

„Правото на избраниот матичен лекар да го упатува осигуреното лице само во онаа здравствена установа за лабораториски испитувања со која избраниот лекар има склучено договор за вршење на такви услуги е ограничување на остварување на загарантираното право на граѓаните на здравствена заштита, и е во спротивност со Уставот на Република Македонија“. (У.бр.85/2009)

14. Судот ја поништи **Одлуката за задржување на постоечките телефонски броеви и на мобилните апарати и за набавка на преносни компјутери (лап топ) за советниците и Градоначалникот на општина Македонски Брод**, донесена од Советот на општина Македонски Брод под бр.07-88/4 од 30.01.2009 година.

„Со одредбите од Законот за плата и другите надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и другите избрани и именувани лица во Републиката, ниту со Законот за локалната самоуправа не се утврдува право на членовите на советот на општината на посебен надоместок, односно можност за задржување мобилните апарати и броеви како и задржување на преносните компјутери (лап топ) за советниците и Градоначалникот на општината“. (У.бр. 151/2009)

15. Судот ја поништи **Одлуката за давање на трајно користење на движна ствар**, број 07-49/11 од 29 јануари 2009 година („Службен гласник на општина Струга“ бр.17/2009) донесена од Советот на општина Струга.

„Членовите на Советот на општината утврдиле право на надоместок за сметка на имотот во сопственост на општината и со свој акт уредувале прашање за надоместок, што е спротивно на законот. (У.бр. 54/2009)

16. Судот ги укина а) Одлуката за висината на цените за собирање и транспортирање на комунален отпад, бр. 02-168 од 08.02.2008 година, донесена од Управниот одбор на ЈКП ДЕРВЕН Велес и б) Решението за давање согласност на Одлуката за висината на цената за собирање и транспортирање на комунален отпад, бр. 07-916/16 од 19.02.2008 година, донесено од Советот на Општина Велес („Службен гласник на Општина Велес“ бр. 3/2008).

„Донесувањето на одлука за висината на цените за собирање и транспортирање на комунален отпад согласно член 27 од Законот за комунални дејности, наместо согласно член 121 од Законот за управување со отпад, повлекува недостаток во постапката за донесување на одлуката, кој води кон повреда на начелото на владеештвото на правото, поради што вака донесената одлука не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот“. (У.бр. 143/2009)

Решенија за неповедување постапка

Во текот на 2009 година Уставниот суд на Република Македонија со **решение за неповедување** постапка за оценување на уставноста на закони, односно уставноста и законитоста на подзаконски акти **заврши 133 предмети**.

а) Од овие предмети во кои предмет на уставно-судска оцена биле **закони**, како **покарактеристични** ги издвојуваме следниве:

1. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на член 46 став 1, член 106 став 3, член 128 став 4, член 137 ставовите 1 и 2 од од **Законот за работните односи** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 62/2005, 106/2008 и 161/2008).

„Фактот што законодавецот се откажал од поблиско определување во Законот за работните односи на видот на работите за кои може да се склучи договор за вработување на определено време, препуштајќи им го тоа на диспозиција на работодавачот и

работникот, во суштина значи намалување на секакви ограничувања за склучување на вакви договори, што е во функција на олеснување на условите за вработување и поголема флукуација на работната сила, поради што не може да се прифати дека станува збор за нејасна и неприменлива одредба која го повредува начелото на владеењето на правото.

Работата во недела и работата во друг ден во неделата, кој согласно правилата за распоред на работното време е определен како ден за неделен одмор, претставуваат основ за исплата на додаток на плата, од каде произлегува дека не се точни наводите во иницијативата дека со ваквата регулатива работникот не ќе можел да зема додаток на плата за работа во недела.

Со уредувањето на ноќната работа, во која смисла го уредил и прашањето на ноќната работа во смени, задолжувајќи го работодавачот да обезбеди периодично менување на работниците кои работат во ноќна смена, при што определил дека работодавачот има обврска да се консултира со синдикатот пред воведувањето на ноќна работа во однос на тоа што се смета како време на ноќното работење, за облиците на организирање на ноќното работење, за мерките за заштита при работа, како и за мерките од социјалната заштита, законодавецот определил законска рамка за начинот на организирање на ноќната работа, поради што, не се точни наводите во иницијативата дека остварувањето на правата на вработените и нивната положба практично не била уредена со закон, што било спротивно на владеењето на правото, хуманизмот, социјалната правда и солидарност и значела нееднаква примена на законот кон работниците.

Законот за работните односи го утврдува најмалото и најдолгото времетраење на годишниот одмор, при што остава со колективен договор или договор за вработување да се конкретизира траењето на годишниот одмор во наведените законски рамки, од каде неспорно произлегува дека така определените годишен одмор е платен годишен одмор. **(У.бр. 200/2008)**

2. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на членот 121 став 1 алинеи 1, 2 и 5, во деловите: „или е изградена“, членот 124-а и членот 124-б од **Законот за градење** („Службен весник на Република Македонија“ бр.51/2005, 82/2008 и 106/2008-исправка).

- Законската определба градежниот инспектор, односно овластениот градежен инспектор со решение да му нареди на инвеститорот отстранување на градбата или нејзин дел кога ќе утврди дека се изградени без одобрение за градење, без основен проект за градби или кога се изградени спротивно на одобрението за градење, или заверениот основен проект е во согласност со член 52 став 4 од Уставот, бидејќи Законот за изградба на инвестициони објекти (бил во сила до донесување на оспорените одредби) и Законот за градење во континуитет се занимаваат со проблематиката на бесправно изградените објекти и како реално очекувана последица од недозволеното однесување предвидуваат рушење на така изградените објекти. Воедно принципот за забрана на повратно важање на законите кога тие се понеповолни за граѓаните подразбира заштита по однос на настанати и недовршени правно дозволени односи, но не и на недозволените правни односи и состојби што се уште траат, а граѓаните согласно член 51 став 2 од Уставот се должни да ги почитуваат Уставот и законите, од каде изградбата на објекти спротивно на позитивната законска регулатива не укажува на почитување на уставна одредба. Тоа што одделни нелегални објекти подолг временски период опстојуваат како такви, не доведува до состојба, само заради протек на време истите да добијат третман на легални, туку според позитивните прописи е потребно таквите градби да се вклопат во урбанистичкиот план, за нив да биде дополнително извадена потребната документација, да се платат предвидените давачки и градбата да биде впишана како таква во јавните книги. (У.бр. 210/2008)

3. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на член 353 од **Кривичниот законик** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008 и 139/2008).

„Во членот 353 од Кривичниот законик несомнено се содржани основните елементи на кривичното дело злоупотреба на службената полжба и овластување (сторителот на делото, дејствието на извршување, последицата и казната), поради што не може да се постави прашањето за нејзината согласност со член 14 став 1 од Уставот на Република Македонија. (У.бр. 40/2009)

4. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на член 51 ставови 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 и 10 од **Законот за енергетика** („Службен весник на Република Македонија“ бр.63/2006, 36/2007 и 106/2008).

Во однос на прашањето за експропријација на систем за пренос на електрична енергија и гас покренат во овој предмет, Уставниот суд најде дека: „Оспорените одредби од Законот за енергетика се една форма на државен режим за начинот и условите на вршење на преносот на електрична енергија и преносот на природен гас во Република Македонија, специфично уредени со овој закон кој го користи административно-правниот институт експропријација. Целисходноста на таквото решение од законодавно-правен аспект, не е прашање со кое се занимава Уставниот суд при оцена на уставноста“. (У.бр. 213/2008)

5. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на членот 2 став 2 и членот 3 точка 4 од **Законот за експро-пријација** („Службен весник на Република Македонија“ број 33/95, 20/98, 40/99, 31/2003, 46/2005, 10/2008 и 106/2008).

„Владеењето на правото, правната заштита на сопственоста и слободата на пазарот и претприемништвото не се повредени со определбата на законодавецот експропријација да може да се изврши на објекти, постројки и водови за пренос на електрична енергија, односно пренос на природен гас за вршење на дејност од јавен интерес утврден со закон, а за потребите на правните лица кои вршат дејност-пренос на електрична енергија, односно пренос на природен гас. Ова од причина што експропријацијата како административно-правен институт се презема не само заради изградба на објекти, туку и заради изведување други работи од јавен интерес, со цел сигурно, квалитетно, ефикасно и непречено продолжување на дејностите пренос на електрична енергија и пренос на природен гас, доколку по законски спроведена постапка, според Законот за енергетика дојде до одземање на лиценцата на вршителите на дејноста, а како изградба на сосема нов ситем за краток временски период практично е невозможна. (У.бр. 201/2008)

6. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на член 24-а став 1 од **Законот за трговија** („Службен весник на Република Македонија“ бр.16/2004, 128/2006, 63/2007, 88/2008 и 20/2009).

„Посебниот режим на продажба односно забрана за продажба на алкохолни и енергетски пијалоци во наведените продажни места е во согласност со уставната определба дека заради

заштита на здравјето на луѓето, Републиката со закон може да ја ограничи слободата на пазарот и претприемништвото“. (У.бр. 36/2009)

7. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на член 73 став 1 алинеја 5 од **Законот за судовите** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/2006 и 35/2008).

Одредбата за престанок на судиската функција поради осуда кривично дело, произлегува од легитимното право на уставотворецот да ги определува условите за вршење и престанок на вршењето на најзначајните функции во државата, каква што е судиската функција, како и од интенцијата на уставотворецот оваа функција да можат да ја вршат само неосудувани лица. Со оглед на тоа што се работи за уставна определба, законодавецот бил должен истата да ја почитува и во Законот за судовите можел одредбата само да ја препише, а не и да ја операционализира.

Не може да се прави паралела помеѓу престанокот на судиската функција поради осуда за кривично дело и престанокот на другите јавни функции од истите причини, поради тоа што судиска функција што е јавна функција за која што основите за престанок се утврдени во самиот Устав, а не со закон како што е случај со другите функции. (У.бр. 73/2009)

8. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на член 10 став 1 точка 8, во делот: „или извршени здравствени услуги во здравствени установи каде што Фондот не обезбедил вршење на здравствени услуги на негов товар“ од **Законот за здравствено осигурување** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 25/2000, 34/2000, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005, 37/2006, 18/2007, 36/2007, 82/2008, 98/2008 и 6/2009).

„Законската одредба со која се предвидува здравствената услуга која не е опфатена со задолжителното здравствено осигурување и нема карактер на основна здравствена услуга, да падне на товар на плаќање на осигуреникот, доколку поинаку не е договорено, е во согласност со Уставот на Република Македонија“. (У.бр. 25/2009)

9. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на **Законот за изменување и дополнување на Законот за исплата на платите во Република Македонија** („Службен весник на Република Македонија“, бр.161/2008) во целина и посебно делот: „и превоз до и од работа“ од член 1 став 1 од Законот.

„Определбата на законодавецот утврденото право на нето плата со Законот за декември 2008 година да го зголеми, меѓу другото и за износот на трошоците поврзани со работа по основа на превоз до и од работа, пресметани согласно со закон, колективен договор и договор за вработување е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и член 9 од Уставот“. (У.бр. 30/2009)

10. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на член 154 став 1 од **Законот за пензиско и инвалидско осигурување** („Службен весник на Република Македонија“ број 80/93, 3/94, 14/95, 71/96, 32/97, 24/00, 96/00, 50/01, 85/03, 50/04, 4/05, 84/05, 101/05, 70/06, 153/07, 152/08 и 161/08).

„Законското решение за запирање на исплата на пензијата на пензионер додека е во работен однос, не излегува од уставните рамки според кои законодавецот ја уредува сферата на пензиското и инвалидското осигурување, водејќи сметка за социјалната сигурност и за социјалната правда на осигурениците, како и за обезбедување на одржлив и стабилен пензиски систем кој се заснова на начелото на социјална праведност и генерациска солидарност, односно со истото не се повредуваат начелата на владеењето на правото и социјална праведност утврдени со член 8 став 1 алинеи 1 и 8 од Уставот.

- Оспорената одредба нема ретроактивното дејство и не задира во настанати односи од минатото пред донесувањето и влегувањето во сила на Законот, туку се однесува на идни односи. Повратното дејство би постоело доколку една норма би се однесувала на односи кои се завршени пред влегувањето во сила на нормата, што не е случај, а нема повратно дејство ако нормата регулира незавршени односи или односи кои се во тек. (У.бр. 47/2009)

11. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на член 2 алинеите 4, 6 и 7-а и член 3 став 2 и на целината на **Законот за заштита од пушењето** („Службен весник на Република Македонија“ бр.36/1995, 70/2003, 29/2004, 37/2005, 103/2008 и 140/2008)

„Законодавецот со ниту една одредба од Законот не забранува поединецот да пуши или не, односно не навлегува во неговата лична определба дали да пуши или не, туку определува поединецот пушач да се воздржува од пушење во средини, места и објекти кога доаѓа во контакт со лица непушачи на кој начин се

овозможува не само заштита на неговото здравје, туку и заштита на здравјето на другите граѓани што е уставна обврска.

На поединецот-пушач му се достапни сите места кои законодавецот ги определил како јавни простории каде е забрането пушењето, меѓутоа тој треба да го прилагоди своето однесување кон однесувањето на другите граѓани непушачи на начин и под услови кои се законски детерминирани и кои се однесуваат на сите граѓани во исти услови.

Според мислењето на Судот оспорените одредби и законот во целина ниту имаат за цел, ниту претставуваат ограничување на определбата на поединецот да пуши, туку се насочени кон заштита на животот и здравјето на другите лица како поголеми вредности кои можат да бидат загрозени со неодговорното однесување од страна на пушачите, поради што не може да стане збор дека со нив се врши дискриминација на пушачите во однос на непушачите“.).(У.бр. 70/2009 и У.бр. 261/2008)

12. Уставниот суд не повел постапка за оценување на уставноста на член 10 став 1 точка 7-а и 8 во делот „специјалистичка, консултативна и болничка здравствена услуга без упат од избраниот лекар“, поднасловот „Упатување“ и член 29 од од **Законот за здравствено осигурување** („Службен весник на Република Македонија“ бр.25/2000, 34/2000, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005, 37/2006, 18/2007, 36/2007, 82/2008, 98/2008, 6/2009 и 67/2009).

„Предвидената обврска осигуреникот да има избран лекар во примарната здравствена заштита, за што при преглед кај овој лекар за извршената здравствена услуга не партиципира, туку тоа го прави Фондот, а доколку осигуреникот врши преглед во примарна здравствена заштита кај лекар кој не му е избран трошоците паѓаат на товар на осигуреникот не се доведува во прашање остварување на правото на здравствена заштита.

Со утврдена законска обврска осигуреникот користењето на здравствени услуги во специјалистичко-консултативни и болнички установии да го врши преку упат од избран лекар се воспоставува систем на здравствена заштита на различно ниво на специјалност кога за тоа постојат релевантни стручни медицински индикации, на кој начин се елиминира неконтролирано и непотребно користење на овие

здравствени услуги на товар на Фондот“. (У.бр. 109/2009 и У.бр. 185/2009)

13. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста на Законот за ратификација на **Договорот за физичка демаркација на границата меѓу Република Македонија и Република Косово** („Службен весник на Република Македонија“ бр.127/2009).

„Уставниот суд не е надлежен да ја оценува уставноста на содржината на меѓународните договори и оцената за согласноста на меѓународните договори со Уставот ја врши Собранието на Република Македонија во постапката на ратификација на меѓународниот договор, кој по неговото ратификување станува дел од внатрешниот правен поредок, а со тоа и директно извршлив. Со Договорот не се менува границата на Република Македонија туку се врши физичка демаркација (одбележување) на границата меѓу Република Македонија и Република Косово. Имајќи предвид дека оспорениот закон е донесен во согласност со точката 1 од Амандманот X од Уставот бидејќи бил донесен на седница на Собранието на Република Македонија на која од вкупно 120 пратеници присуствувале 83 пратеници односно присуствувале мнозинство од вкупниот број пратеници, и со мнозинство гласови Собранието одлучило за донесување на Законот, Судот оцени дека постапката во која бил донесен Законот не може уставно да се проблематизира“. (У.бр. 250/2009)

б) Од предметите завршени со решение за неповедување на постапка за оценување на уставноста односно законитоста, во кои предмет на уставно-судска оцена биле **подзаконски акти**, како **покарактеристични** ги издвојуваме следниве:

1. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на Глава III. „Права и должности на пратениците“ членови 29 до 59 од **Деловникот на Собранието на Република Македонија** („Службен весник на Република Македонија“, бр.91/2008).

„Одредбите од Уставот и Законот за пратениците остават одделни прашања да се доуредат со Деловникот на Собранието на

Република Македонија. Оттука и оспорените одредби не ги уредуваат изворно правата и должности на пратениците, туку го уредуваат начинот и постапката на Собранието, претседателот на Собранието или неговите тела во врска со остварувањето на правата и должностите на пратениците. (У.бр. 167/2008)

2. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на **Одлуката за изменување и дополнување на Деталниот урбанистички план за Централно градско подрачје на град Скопје „Мал Ринг“** дел од Блок 1, Блок 6 и Блок 7 - Општина Центар - Скопје, број 07-1768/4 од 9 јули 2008 година, донесена од Советот на општина Центар („Службен гласник на општина Центар“ бр.7/2008).

Уставниот суд не е надлежен да го цени карактерот на прибавеното мислење на Градот Скопје, од причина што во донесувањето на Одлуката за детален урбанистички план од суштинско значење е дали сите фази во постапката се запазени. (У.бр. 154/2008)

3. Уставниот суд не поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на делот: „Башкими“ содржан во уводот, насловот, членот 1, членот 7 став 1, членот 10 и членот 140 од **Статутот на Основното училиште „Башкими“-Гостивар** број 0101-33/1 од 6 февруари 2008 година.

„Изразот: „Башкими“ испишан на кирилско писмо одбран и потврден како име на основно училиште е во согласност со Амандманот V на Уставот, членот 8 став 1 алинеја 3, членот 9 и членот 96 од Уставот, со членот 2 став 2, членот 5 алинеи 1, 2, 5 и 6 и членот 6 алинеи 1 и 3 од Законот за употребата на македонскиот јазик, со членот 14 и членот 100 од Законот за основното образование, како и со членот 50 од Законот за употреба на јазик што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните во Република Македонија и во единиците на локалната самоуправа, бидејќи самата промена на името на училиштето не може да се издигне на ранг на прашање за уставност на употребата на јазиците“. (У.бр. 125/2008)

3. Барања за заштита на слободи и права

Во текот на 2009 година, Судот во работа имаше 15 предмети, односно барања за заштита на слободи и права поднесени врз основа на член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија.

Во најголем број од овие барања, подносителите се повикуваа на заштита од дискриминација (9 предмети), во 3 предмети подносителите бараа заштита на слободата на уверувањето, 1 предмет се однесуваше на заштита на слободата на јавно изразување, а во еден предмет подносителот бараше заштита на правото на фер судење. Во овие 14 предмети Судот одлучи со отфрлање на барањето, главно поради тоа што подносителите бараа Уставниот суд да постапи како инстанционен суд во однос на редовното судство, односно да ги преиспита пресудите донесени од страна на редовните судови, за што Уставниот суд не е надлежен, а во еден предмет барањето беше отфрлено од причина што се работеше за слободи и права кои не спаѓаат во корпусот на правата што ги штити Уставниот суд согласно член 110 алинеја 3 од Уставот.

По еден од предметите, во кој подносителот се повикува на заштита на слободата на политичко здружување и дејствување, беше одржана јавна расправа, така што по овој предмет ќе биде одлучено во текот на 2010 година.

4. Судир на надлежност

Како и во претходната година Уставниот суд имаше само еден предмет кој се однесуваше на судир на надлежност.

Во одлуката по овој предмет судот утврди дека постои судир на надлежност помеѓу Основниот суд Штип и Централниот регистар на Република Македонија и дека надлежен за постапување по однос на предлогот за поставување на привремен управител на друштвото, е Основниот суд Штип (**У.бр. 125/2009**).

IV. ЈАВНОСТ ВО РАБОТАТА НА СУДОТ

Согласно Деловникот на Уставниот суд работата на Судот е јавна.

Претставниците на средствата за јавно информирање редовно се покануваат да присуствуваат на седниците на Судот. Известување на јавноста за работата на Судот се врши континуирано и преку WEB - Интернет страницата на Уставниот суд за дневниот ред на секоја закажана седница. После секоја завршена седница претставниците на средствата за јавно информирање сеопфатно се информираат за одлуките и решенијата што ги донел Судот.

Одлуките и решенијата откако ќе бидат изготвени и потпишани од Претседателот на Судот се објавуваат на Интернет страницата на Уставниот суд, така што се достапни на стручната и друга јавност: (www.ustavensud.mk).

Информирањето на јавноста во 2009 година исто така се остваруваше и преку соопштенија и прес конференции.

Уставниот суд на Република Македонија редовно ги следеше медиумите и нивното информирање за работата на Уставниот суд (*види прилог: Медиумите за Уставниот суд на Република Македонија од 1 јануари 2009 до 31 декември 2009 година*).

V. МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА

Во текот на 2009 година Судот оствари интензивна меѓународна соработка, во чии рамки неколку делегации од Судот учествуваа на повеќе регионални и мултилатерални настани. Истовремено Судот продолжи да ја остварува веќе воспоставената соработка со Венецијанската комисија на Советот на Европа преку својот офицер за врски.

Од активностите на меѓународната соработка ги издвојуваме следниве:

- Делегација на Уставниот суд на Република Македонија составена од претседателот на Уставниот суд д-р Трендафил Ивановски, судиите Бранко Наумоски и Игор Спировски, генералниот секретар на Судот Милица Николовска и државниот советник за меѓународна соработка Татјана Јањик-Тодорова, од 22 до 26 јануари 2009 година учествуваа на Првата светска конференција за уставна правда што се одржа во Кејп Таун, Јужна Африка во организација на Уставниот суд на Јужна Африка и Венецијанската комисија на Советот на Европа.

Темата на конференцијата беше: „Влијателна уставна правда – нејзиното влијание на општеството во развојот на глобална судска практика за човековите права“.

Светската конференција за уставна правда за прв пат на едно место ги собира членовите на различните регионални групи на уставни судови од сите континенти (арапски, азиски, европски, од земјите на Комонвелтот, иберо-американските, јужно африканските и од земјите на Младите демократии).

На конференцијата учествуваа делегации на уставни судови, уставни совети и врховни судови со уставно-судска надлежност од повеќе од 90 земји од светот кои расправаа за влијанието на уставното судство врз општеството и врз развојот на судската практика за човековите права на глобално ниво.

Писмените прилози со кои на Конференцијата учествуваа претседателот на Уставниот суд на Република Македонија д-р Трендафил Ивановски и државниот советник Татјана Јањик-Тодорова, на судијата на Уставниот суд Игор Спировски, кој имаше и усно излагање на Конференцијата, како и на доцент д-р Тања Каракамишева можат да се најдат на веб страницата на Конференцијата http://www.venice.coe.int/wccj/wccj_e.asp

- Судијата на Уставниот суд на Република Македонија г-дин Исмаил Дарлишта учествуваше на семинар на тема: „Правото на заедницата и независноста на судството“ што се одржа на 22 и 23 јануари 2009 година во Брисел. Семинарот го организираше Европската комисија – Генералниот директорат за проширување со учество на судии на Врховните и Уставните судови од земјите на Западниот Балкан и Турција.

- Делегација на Уставниот суд на Република Македонија составена од судиите на Уставниот суд д-р Гзуме Старова и Вера Маркова присуствуваа на Свечаната седница на Европскиот суд за човекови права што се одржа на 30 јануари 2009 година по повод 50 годишнината на овој суд. Во рамките на настанот тие учествуваа на семинарот на тема: „50 години на Европскиот суд за човекови права на тема, виден од страна на сродните меѓународни судови“.
- Во рамките на веќе воспоставената соработка помеѓу Уставниот суд на Република Македонија и Фондацијата Конрад Аденауер, односно Програмата за владеењето на правото во Југоисточна Европа на оваа фондација, на 25 септември 2009 во Скопје се одржа стручна расправа на тема „Уставно судство“. На стручната расправа учествуваа судиите на Уставниот суд на Република Македонија, експерти од уставното право од Република Македонија, како и д-р Матијас Хартвиг, експерт по уставно право од Институтот за компаративно право и меѓународно јавно право од Хајделберг (СР Германија).

Во рамките на стручната расправа беше одржана и промоција на Публикацијата „Избрани одлуки на Уставниот суд на СР Германија“, преведена на македонски јазик, издадена по повод 60 години на Уставот на СР Германија.

- Делегација на Уставниот суд на Република Македонија составена од судиите на Уставниот суд д-р Наташа Габер – Дамјановска и Исмаил Дарлишта, од 29 септември до 3 октомври 2009 година учествуваше на XIV Меѓународна конференција во организација на Уставниот суд на Ерменија и Венецијанската комисија на Советот на Европа. Темата на овогодинашната конференција беше: „Меѓународните искуства од интеракцијата на уставните судови и парламентите во гарантирањето на супрематијата на Уставот“.
- Генералниот секретар на Уставниот суд Милица Николовска и државниот советник за меѓународна соработка Татјана Јањик-Тодорова, на 1 и 2 октомври 2009 година учествуваа на Четвртата конференција на генералните секретари на Уставните судови што се одржа во Анкара, во организација на

Уставниот суд на Република Турција и Венецијанската комисија на Советот на Европа. На конференцијата тие имаа излагање на тема: Улогата на стручната служба во изготвувањето на одлуките на Уставниот суд. За време на конференцијата беше остварена билатерална средба со претставници на Уставниот суд на Република Турција на која се разговараше за унапредување и продлабочување на соработката помеѓу двата уставни суда преку взаемна размена на делегации што треба да се реализира во текот на 2010 година.

- Делегација на Уставниот суд на Република Македонија предводена од претседателот на Уставниот суд, д-р Трендафил Ивановски, генералниот секретар Милица Николовска и државниот советник за меѓународна соработка Татјана Јањик-Тодорова, учествуваше на Подготвителниот состанок на XV-от Конгрес на Конференцијата на европските уставни судови што се одржа од 14 до 18 октомври 2009 година во Букурешт Република Романија.

На подготвителниот состанок делегации од 38 уставни судови од Европа расправаа за организационите и финансиските аспекти на XV Конгрес на Европската конференција на уставните судови што ќе се одржи во мај 2011 година во Букурешт, на тема: „Уставна правда: функции и односи со другите јавни власти“ (со посебен осврт на односот на уставните судови со Парламентот и Владата, како и на извршувањето на одлуките на уставните судови).

- М-р Вјолца Истрефи, помлад соработник во Уставниот суд, учествуваше во Програмата за млади експерти по уставно право, во организација на Фондацијата Конрад Аденауер, што се реализираше од 19 до 23 октомври во Германија. Во рамките на програмата беа остварени посети на Сојузниот уставен суд на Германија во Карлсруе и други судски институции во Германија, како и посета на Европскиот суд за човекови права во Стразбур.
- Судиите на Уставниот суд на Република Македонија Бранко Наумоски и Игор Спировски учествуваа на Регионалната конференција на тема: „Уставното судство во теорија и

практика“ што се одржа во Белград, на 27 и 28 октомври 2009 година во организација на Уставниот суд на Србија и Програмата за владеењето на правото на Фондацијата Конрад Аденауер. На Конференцијата претставниците од уставните судови од Србија, Хрватска, Црна Гора, Босна и Херцеговина, Македонија, како и експерти по уставно право од Германија расправаа за тековните теми и предизвици на уставното судство во регионот.

- Судијата на Уставниот суд на Република Македонија Игор Спиоровски, од 2 до 4 ноември 2009 година, на покана на организаторот, учествуваше на регионалната конференција што се одржа во Подгорица, во организација на Уставниот суд на Црна Гора, Мисијата на ОБСЕ во Црна Гора и Венецијанската комисија на Советот на Европа. Темата на конференцијата беше: „Компаративната практика на уставните судови во одлучувањето за согласноста на законите со меѓународните договори“.
- Судијата на Уставниот суд на Република Македонија Игор Спиоровски на 4 и 5 декември 2009 година, на покана на организаторот, учествуваше на XI Меѓународен конгрес за европско и меѓународно уставно право што се одржа на Универзитетот Регенсбург во Германија, на тема: Европа и нејзините уставни: 20 години подоцна“.
- На барање на Уставниот суд на Република Косово, претседателот на Уставниот суд на Република Македонија д-р Трендафил Ивановски, на 18 декември 2009 се сретна со претседателот на Уставниот суд на Република Косово проф. д-р Енвер Хасани, потпретседателот на Судот м-р Кадри Круезиу и генералниот секретар м-р Арбреша Шаља. Средбата беше од протоколарен карактер и посветена на согледувањето на можностите за идна соработка.

Во текот на 2009 година претседателот на Уставниот суд на Република Македонија оствари средби со претставници од повеќе меѓународни и невладини организации, меѓу кои со г-ѓа Асма

Џахангир, специјалниот известувач на Организацијата на Обединетите Нации за слободата на религијата и убедувањето. Средбата беше остварена во рамките на официјалната посета на г-ѓа Џахангир на Република Македонија во април 2009. На средбата се разговараше за улогата и надлежноста на Уставниот суд на Република Македонија во заштитата на верските права и слободи на граѓаните.

Претседателот на Уставниот суд на Република Македонија д-р Трендафил Ивановски оствари средба со претставници на Фондацијата Конрад Аденауер - Програма за владеење на правото во Југоисточна Европа на која се расправаше за реализацијата на отпочнатите проекти со оваа Фондација, како и за можностите за продолжување на соработката во иднина.

Во текот на 2010 година Претседателот на Уставниот суд на Република Македонија се сретна и со претставници од Амбасадата на Соединетите Американски Држави во Скопје.

VI. УСЛОВИ ЗА РАБОТА

Условите за работа на Уставниот суд во текот на 2009 година останаа непроменети. Тие како во поглед на просторното сместување, така и во однос на безбедноста не одговараат за потребите, положбата и надлежноста на Уставниот суд. Имено, Судот работи во изнајмени простории кои се несоодветни, а од таму произлегува и неможноста Судот кадровски да се екипира и технички да се опреми, како би можел уште подобро да ги извршува своите функции и надлежности утврдени со Уставот.

За одбележување е што во текот на 2009 година, беа уредни темелите на новата зграда на Уставниот суд, градежните работи се во тек и се надеваме дека до крајот на оваа година Уставниот суд, конечно, по повеќе од 45годишно постоење ќе добие сопствен објект со што проблемите со просторното сместување ќе бидат решени.

Прилог

ТАБЕЛАРЕН ПРЕГЛЕД
на вкупниот број на предмети примени во текот на 2009 година
и на видовите акти на Судот со кои се решени предметите

1. Структура на примени предмети според видот на подносителите на иницијативите:

Подносители на иницијативи	број на предмети
Граѓани	243
Политички партии	3
Влада	3
Претпријатија и други организации и заедници	17
Органи на единиците на локална самоуправа	12
Здруженија на граѓани	7
Уставен суд на Република Македонија	/
Останато	5
Вкупно:	290

2. Структура на примени предмети според видот на оспорениот акт:

Вид на оспорен акт	број на предмети
Закони	191
Статути	2
Колективни договори	2
Прописи на Владата и министерствата	22
Акти на единиците на локална самоуправа	35
Заштита на човекови слободи и права	15
Акти на претпријатија	6
Акти на јавни служби	5
Акти на политички партии	
Акти на Претседателот на Република Македонија	
Други акти	12
Вкупно	290

3. Структура на примени предмети според правната област која ја третираат и според надлежностите на Уставниот суд:

Вид на надлежност на Уставниот суд	број на предмети
I. Оценка на уставност и законитост (по области)	
1. Одбрана, безбедност и внатрешни работи	5
2. Надворешни работи	1
3. Финансии, даноци и други јавни давачки и надоместоци	18
4. Стопанство	14
5. Јавни претпријатија, јавни установи, институции што вршат јавни овластувања	4
6. Организација и работа на органите на државната власт: (Собрание на РМ, Претседател на Република Македонија, Влада на Република Македонија и државна управа, Правосуден систем (судови, судски совет на РМ, јавно обвинителство, јавно правобранителство, адвокатура, нотаријат, извршители, медијатори), Народен правобранител	30
7. Избори, референдум, политички партии, здруженија на граѓани и фондации, јавни собири	4
8. Верски права и слободи	3
9. Права на странците	/
10. Имотно-правни односи	11
11. Урбанизам и градежништво	26
12. Сообраќај и врски	14
13. Животна средина	3
14. Работни односи	16
15. Пензиско и инвалидско осигурување	17
16. Социјална и здравствена заштита	20
17. Односи во бракот и семејството	3
18. Образование, наука и култура	11
19. Јавно информирање	1
20. Локална самоуправа	21
21. Комунални дејности	3
22. Останато	48
II. Барања за заштита на слободи и права	15
III. Судир на надлежност	1
IV. Одговорност на претседателот на Републиката	/

V. Одлучување за уставноста на програмите и статутите на политичките партии и здруженија на граѓани	1
VI. Други надлежности на Уставниот суд	/
СЕ ВКУПНО	290

4. Видови акти на Судот со кои е завршена постапката по предметите:

Вид на акт со кој е завршена постапката	број на предмети
Одлука за укинување	51
Одлука за поништување	7
Одлука за одбивање	/
Одлука за утврдување	2
Решение за неповедување постапка	133
Решение за отфрлање на иницијативата/барањето	80
Решение за запирање на постапката	5
Административно завршен (член 16, член 13 и 15 од Деловникот)	4
Предмети завршени на друг начин	/
Вкупно:	282

5. Предметите во кои беа оспорени закони беа завршени на следниот начин:

Вид на акт со кој е завршена постапката	број на предмети
Со одлука за укинување	41
Со одлука за поништување	3
Со решение за неповедување постапка	100
Со решение за отфрлање на иницијативата	33
Со решение за запирање на постапката	3
Административно завршени (член 16, член 13 и 15 од Деловникот)	3
Вкупно:	183

тјт

Уставен суд на Република Македонија

**ул. 12 Ударна бригада 2
1000 Скопје**

**тел. +389 2 3163 063, Претседател
тел. + 389 2 3165 153, Генерален Секретар
факс +389 2 3119 355**

**е-mail: mail@ustavensud.mk
Интернет: www.ustavensud.mk**